

Berichten

EPIDEMIOLOGISCH BULLETIN G.G. EN G.D.
ROTTERDAM, JULI EN AUGUSTUS 1966 (10)

Voor de opzet van deze registratie van algemeen voorkomende infectieziekten raadplege men (1965) huisarts en wetenschap 8, 37.

Peilstationonderzoek. Het vakantie seizoen weerspiegelt zich in het aantal deelnemende collegae: dit is aanmerkelijk lager dan in de overige maanden van het jaar. Het beoordelen van de epidemiologische situatie zal ditmaal met een grotere reserve dienen te geschieden dan anders. De mazelenfrequentie lijkt wel een laagtepunt te hebben bereikt. Werden in de voorafgaande periode nog 96 gevallen aangegeven, in deze verslagperiode werden in totaal slechts 18 gevallen gemeld. Opmerkelijk is, dat in de overeenkomstige periode in het jaar 1965 in totaal 207 gevallen werden opgegeven. Het is niet onaannemelijk dat wij momenteel het laagtepunt van de tweejarige mazelen-curve hebben bereikt. Varicellen en herpes zoster liggen op een lager niveau dan in de voorafgaande periode en ook lager dan in de overeenkomstige periode in 1965. Exanthenen van „onduidelijke en onbekende aard” zijn deze zomermaanden blijkbaar weinig waargenomen: dit is een aanwijzing dat de heersende epidemie van Cocksackie B-5 in weinig gevallen gepaard is gegaan met exanthenen. Ook het zeer lage aantal aangiften van rubeolachtige ziektebeelden in deze periode doet dit vermoeden. Toch werd één geval van een Cocksackie B-5 exantheem waargenomen bij een kind van 1 jaar. Zonder prodromen toonde dit kind een verspreid papuleus exantheem op de romp, later uitbreidend over het gelaat, waar het een iets meer vlekkelig karakter had. Er bestond géén koorts en géén conjunctivale prikkeling. Er werd een significante titerstijging (complexbindingsreactie) ten opzichte van Cocksackie B-5 aangetoond (dr. J. J. P. Schaap). In het gezin waartoe dit kind behoorde bestonden geen klachten.

De Cocksackie-epidemie duurde ook gedurende deze verslagperiode nog voort. In totaal werd dezerzijds bij 13 patiënten het bestaan van een dergelijke infectie vastgesteld, hetzij door virologisch, hetzij door serologisch onderzoek, hetzij door beide methoden. De ziekte verliep over het algemeen onder het beeld van de ziekte van Bornholm, maar ook andere beelden (onder andere pericarditis en meningitis) zijn voorgekomen. Het aantal gevallen van influenza daalde tot een laag niveau. Het is waarschijnlijk te achten dat een deel van de gevallen van „zomergriep” (ziekte van Bornholm) in deze rubriek is terechtgekomen. Kinkhoest werd in totaal viermaal gemeld (tegen vijfmaal in de vorige verslagperiode). Het lijkt alsof er inderdaad iets meer kinkhoest — voornamelijk onder niet- of onvoldoende geënten — voorkomt. De overige ziekten welke door de peilstations worden opgegeven, bewegen zich op een niveau dat in overeenstemming is hetgeen ook uit 1965 bekend is (zie de tabellen).

De tabel juli en augustus 1966 heeft betrekking op de gegevens welke zijn ontvangen van respectievelijk per week 18, 17, 19 en 17 in juli en 14, 13, 12 en 14 artsen in augustus.

Een interessante voedselvergiftiging. In de dagelijkse praktijk blijkt het vaak voor te komen dat ziekteverschijnselen, welke door patiënten worden toegeschreven aan het nuttigen van „bedorven” voedingsmiddelen of in het geheel niet kunnen worden verklaard of dat in het gewraakte voedsel geen afwijkingen zijn aan te tonen. Het is daarom altijd een genoeg melding te kunnen maken van een geval dat wél tot oplossing kwam. Op 29 augustus 1966 werd de huisarts van patiënt A (collega Franken) gewaarschuwd, omdat twee leden van het gezin — na het eten van tartaar en andijvie (als voedingsmiddelen die eventueel verdacht konden zijn) — na een incubatietijd van ongeveer tien minuten — een generaliseerde roodheid kregen, welke ten dele urticaricel werd en die gepaard ging met sterke jeuk. Bovendien zag collega Franken — in waarneming — nog een gezin waar één der gezinsleden hetzelfde ziektebeeld toonde. Ingesteld onderzoek bracht aan het licht, dat biefstuk-tartaar — betrokken van dezelfde supermarkt — het enige gemeenschappelijke

Leeftijdsklassen in jaren

	0-4	5-9	10-14	15-19	20-29	30-39	40-49	50-64	65 en ouder	Totaal
Mazelen										
juli	12	—	—	—	—	—	—	—	—	12
augustus	3	3	—	—	—	—	—	—	—	6
Varicellen										
juli	17	20	1	—	1	—	—	—	—	39
augustus	11	6	1	—	—	—	—	—	—	18
Herpes zoster										
juli	2	1	1	3	—	—	3	3	9	22
augustus	—	1	1	1	3	1	3	2	1	13
Parotitis epidemica										
juli	26	22	—	—	—	1	—	—	—	49
augustus	35	22	1	1	2	1	—	—	—	52
Influenza										
juli	22	17	18	12	24	22	22	29	13	179
augustus	—	6	9	13	8	10	9	11	6	72
Pertussis										
juli	2	—	—	—	—	—	—	—	—	2
augustus	1	—	1	—	—	—	—	—	—	2
Ziekte van Pfeiffer										
juli	1	3	6	3	—	2	—	—	1	16
augustus	—	5	4	3	2	1	—	2	—	17
Exanthenen van onbekende of onduidelijke aard										
juli	20	6	1	2	2	2	—	2	2	37
augustus	10	—	—	—	—	2	1	2	—	15
Gastroënteritis van onduidelijke of onbekende oorsprong										
juli	19	6	1	10	15	16	13	19	10	109
augustus	30	17	12	9	13	14	11	14	9	129

voedingsmiddel was geweest. Bacteriologisch onderzoek van de tartaar bracht geen bijzonderheden aan het licht. Het chemisch onderzoek daarentegen, uitgevoerd door de Keuringsdienst van Waren (dr. F. Hoeke), alhier, leverde wél een aanknopingspunt op: het gehalte aan nicotinezuur van deze tartaar bleek 0,1 procent te bedragen of wel ongeveer achtmaal de toegestane hoeveelheid. Van nicotinezuur is het bekend dat het een sterk effect heeft op de bloedvaten. De ziekteverschijnselen welke worden toegeschreven aan een overmaat van nicotinezuur zijn inderdaad die welke onze patiënten toonden.

Nicotinezuur wordt — tezamen met vitamine C — toegevoegd aan vlees en vleeswaren om hieraan een mooie rode kleur te geven. Het schijnt dat nicotinezuur zich hecht aan myoglobine en hemoglobine om een produkt te vormen dat lijkt op oxy-myoglobine en oxyhemoglobine. Door verdere oxydatie zou de kleur grijsachtig worden, maar door de aanwezigheid van vitamine C en zuurstof ontstaat wederom het rode oxy-myoglobine en oxyhemoglobine. Het vlees krijgt daardoor een „vers” aspect. Het behoeft uiteraard niet te worden betoogd, dat ook vlees van een minder goede kwaliteit op deze manier een „vers” uiterlijk kan krijgen. De ziekteverschijnselen kunnen reeds optreden bij daarvoor gevoelige personen na het consumeren van 25 mg nicotinezuur. Aangenomen dat onze patiënten ongeveer 75 gram vlees nuttigen, betekent dit in ons geval een dosis van 75 mg, ruim voldoende om de beschreven ziekteverschijnselen tevoorschijn te roepen. In de Engelse literatuur wordt het ziektebeeld aangeduid met de naam „dusted meat illness”. Ons zijn geen verdere ziektegevallen ter kennis gekomen welke op dezelfde partij tartaar konden worden teruggevoerd. Men kan zich afvragen of stoffen met een dergelijk uitgesproken farmacologisch effect wel door slagers zouden mogen worden verwerkt in vlees; het toevoegen ervan immers — en dat blijkt ook in ons geval — is wat de Engelsen zo fraai noemen: „... a rather delicate act of dispensing.”

* (1963) Brit. med. J. II, 1546.